

Vi arbetar för lite i Sverige

SCB är en statlig myndighet med närmare 1400 anställda som har till uppgift att producera statistik som ger en korrekt bild av det svenska samhället. En viktig del av den bilden är antalet arbetade timmar.

På DN Debatt den 2 mars kom jag efter en rimlighetsberäkning fram till att det faktiska antalet arbetade timmar per sysselsatt i Sverige troligen ligger strax över 1400 timmar per år. Såväl god empirisk forskning som ett konstruktivt offentligt samtal kring ekonomisk politik och välfärd förutsätter rättvisande statistik.

Tom Britton, professor i matematisk statistik, hävdar i en replik den 11/3 att mina beräkningar är till synes rimliga och att "ståndpunkten må vara riktig", men att jag "inte fört fram några vetenskapliga argument" och därför, förmodar jag, skall hålla tyst.

Om det enligt matematisk-statistiska kriterier är ovetenskapligt att påpeka att något kan vara missvisande, utan att göra en egen fullskaleundersökning så må det vara hänt. Men om ett sådant påpekande kan bidra till att samhällsstatistikens kvalitet ökar, kliver jag gärna då och då ner från det akademiska elfenbenstornet och blir lite ovetenskaplig.

Huvudfrågan är ju trots allt att vi i Sverige dagligdags ser exempel på skriande behov som inte kan tillfredsställas p g a brist på arbetskraft och att ett lågt arbetskraftsdeltagande kommer att ge låga pensioner till breda grupper. Men enligt SCB är antalet arbetade timmar per capita i Sverige högt.

Jag tvivlar inte på att SCBs metod ger det svar de uppger, däremot finns skäl att ifrågasätta att metoden korrekt mäter det genomsnittliga antalet faktiskt arbetade timmar per sysselsatt och år.

En enskild forskare och statistikkonsument kan omöjligt klara att på egen hand göra en oberoende vetenskaplig mätning av detta. Däremot kan denne när så är påkallat påpeka att SCB:s mått inte verkar klara en sedvanlig rimlighetskontroll.

Som svar på detta menar SCB (www.scb.se/press/press2003/press070.doc) att 1620 timmar är en mer rättvisande siffra på genomsnittlig faktisk årsarbetstid. Med 5 veckors semester och 10 röda dagar jobbar vi 45 veckor per år. Detta ger enligt SCB en faktisk veckoarbetstid på 36,0 timmar.

Denna siffra förefaller orealistisk. Många jobbar deltid och listan på frånvaroorsaker kan göras mycket lång: sjukfrånvaro, föräldraledighet, vård av sjukt barn, militärtjänst, familjehögtider, fackligt arbete, utbildning, läkarbesök på betald arbetstid, tillfällig tjänstledighet, arbetskonflikter, komplidighet, svenskundervisning osv.

Orimligheten i SCBs årsarbetstidssiffra framgår även vid en jämförelse med Svenskt Näringslivs tidsanvändningsstatistik. Enligt denna är faktiskt arbetad tid för *heltidsanställda* inom deras avtalsområden i genomsnitt 1526 timmar inkl. övertid under det senaste året.

Att som Tom Britton påstå att ett löjets skimmer sprider sig över en sådan granskning förefaller förhastat. I själva verket är sannolikt problemet det motsatta: samhällsforskare är

ofta allt för snara att acceptera statistiska uppgifter utan att granska kvaliteten och sedan bearbeta dessa med avancerade statistiska metoder.

Magnus Henrekson

Professor, nationalekonom

Handelshögskolan